Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII Ч. 168. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 4-го ВЕРЕСНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 4, 1985 No. 168. VOL. XCII

Відбудеться Форум Мирян у Римі

Рим (УПСО). — З нагоди відзначення в Римі першої річниці смерти св. пам. Патріярха Йосифа Сліпого тут відбудеться студійна імпреза, т.зв. Форум Мирян у днях 7-9-го вересня 1985 року. Загальною темою форуму буде „Мирянин у Церкві", а з доповідями виступлять д-р Богдан Лончина (ЗСА), проф. Володимир Кальваровський (Німеччина), Богданна Крушельницька (Англія), д-р Василь Маркусь (ЗСА), д-р Кирило Митрович (Франція) та інж. Олександер Пришляк (ЗСА).

Дві сесії Форуму мирян розглянуть такі проблеми: миряни в Католицькій Церкві після Другого Ватиканського Собору, миряни в поглядах Слуги Божого Андрея і Патріярха Йосифа, структура мирянських організацій, братства і сестрицтва, миряни у підпільній Українській Католицькій Церкві та становище жінки в Церкві. Окремо буде виголошена доповідь про значення завіщання покійного Патріярха Йосифа.

Сесії відбудуться в авдиторії „Домус Пачіс" (Віа Торре Росса 94, 00165 Рома) в суботу, 7-го вересня, між год. 2:30 і 5:30 по полудні та в понеділок, 9-го вересня дообіду, між год. 9:30 і 12:30. Перебачається участь ієрархії та приявного в Римі духовенства. Для приїжджих передбачено в „Домус Пачіс" нічліг і харчування, про що слід звертатися до канцлера Блаженнішого Патріярха Мирослава Івана: Rev. Ivan Dacko, Piazza Madonna de Monti 3 00184, Roma.

Учасники мирянського форуму візьмуть також участь в іншій різноманітній програмі церковного і суспільно-мистецького вшанування спочилого Патріярха Йосифа.

Твориться відділ КТХРУ — ГП у Вашінґтоні

Вашінґтон. — У квітні 1984 року, як відомо, засновано Комітет Тисячоріччя Хрищення Руси-України — Гарвардський Проєкт (КТХРУ — ГП). Цей крайовий комітет був створений виключно для фінансової підтримки Гарварського Проєкту та має своє центральне бюро у місті Ню Йорк. В останніх кількох місяцях праця комітету була поширена створенням місцевих відділів у більших осередках українського поселення.

Ідея створити такий місцевий відділ у Вашінґтоні зродилася 29-го березня 1985 року на Ініціятивних сходинах, які відбулися зараз після знаменитої доповіді проф. Богдана Бацюрківа на тему Тисячоріччя України в рамках серії доповідей, улаштованих Вашінґтонською Групою Українських Професіоналістів. Місцеві представники існуючих українських громадських організацій взяли участь у цих Ініціятивних сходинах, на яких під провідництвом Марти Мостович продискутовано працю Гарварського Проєкту та збіркову акцію КТХРУ — ГП. Вибрано Номінаційну комісію, яка по кількох місяцях праці вже намітила кандидатів до місцевого відділу.

Тому вирішено відбути Основуючі збори в четвер, 5-го вересня ц.р., на які запрошується представників місцевих організацій та усіх, що бажають активно співпрацювати з нововибраним місцевим відділом.

Збори відбудуться о год. 7:30 вечора у приміщені каплиці філії Українського Католицького Університету при 2615 30th St, N.W., Washington, DC. За докладнішими інформаціями просимо звертатися до Марти Мостовив, телефонуючи на число: (301) 589-0411.

Організують віча у справі діяльности ОСІ

Філядельфія, Па. — Інформаційна Комісія Ради Представників Українських Центральних Організацій (РПУЦО) і Українська Ліга Проти Знеславлення влаштовують інформаційні віча про вплив діяльности Бюра Спеціяльних Слідженъ (ОСІ) Департаменту Справедливости на українську громаду.

В Філядельфії віче відбудеться в п'ятницю, 13-го вересня ц.р. в 7-ій годині вечора, в приміщенні Українського Освітньо-Культурного Центру, 700 Сідар Ровд, Абінґтон, Па., а в Ню Йорку в суботу, 14-го вересня ц.р., в 7:30 вечора в Домі Українського Визвольного Фронту при Другій авеню.

На обидвох вічах виступлять відомі знавці згаданої ділянки, а саме: проф. д-р Тарас Гунчак, професор Ратгерського університету і адвокат Павло Зумбакис з Чикаґо, литовець, правний оборонець оскаржених ОСІ литовців і активний член групи Americans for due Process. Крім згаданих, на вічах, виступить д-р Любомир Луцюк, активний член Комісії Громадських Прав при КУК в Канаді. Д-р Луцюк поінформує присутніх про подібні явища в Канаді, зв'язані з Комісією Дешена.

Інформаційна Комісія РПУЦО і Ліга запрошують все українське громадянство до численної участи.

БАГАТО СОВЄТСЬКИХ газет надрукували замітки, в яких натякають, що в загибелі 13-річної американської дівчинки Саманти Смит, „не все чисто" і що комусь треба було позбутися її. Газети не називають цього „когось", але читачі повинні зрозуміти, що мова йде про „американських імперіялістів". У газеті „Правда", наприклад, говориться, що літак, на якому летіла С. Смит з батьком „був з якоїсь причини спрямований до іншого міста і розбився". Газета підкреслює, що в загибелі америкаської школярки є багато таємниць. „Правда" пише, що Саманті Смит „не раз погрожували". Хто, коли і чим погрожував газета не повідомляє.

АДМІНІСТРАЦІЯ ОХОРОНИ довкілля у звіті з Вашінґтону подала досить оптимістичний звіт про кислотність і загальне запечищення вод в озерах східних, південносхідних і верхніх середньозахідніх стейтів ЗСА за рік 1984-1985. Тут знайдено мало озер з високою кислотністю. Натомість на Фльориді картина не була надто рожева і 17 відсотків фльоридських озер мають підвищену кислотність вод. Це дослідження озер провадилося протягом восьми місяців і коштувало 6 мільйонів долярів.

ЯБЛУЧНІ САДИ В околиці Союзівки — Керґонксону в повіті Олстер, не дадуть такого великого врожаю яблук як звичайно, бо минулої весни ці терени навідали приморозки, град і бурі, і це вплинуло на садові дерева, що в тому часі якраз вповні розквітали. Але ціни на яблука тут не зростуть, запевняє „Ню Йорк Таймс" з п'ятниці, 30-го серпня, бо добрий врожай мають інші повіти Ню Йорку і сюди привезуть свої яблука фармери-садівники з Мишиґену та інших стейтів.

ПРЕЗИДЕНТ Р. РЕҐЕН ПОВЕРНУВСЯ ДО ВАШІНҐТОНУ

Губернатор стейту Міссурі Джан Ашкрофт вітає президента Р. Реґена і Першу Лейді Ненсі в Індепенденс.

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен, після трьох тижнів пooпераційних вакацій на своєму ренчі біля Санта Барбара в Каліфорнії, повернувся до Білого Дому, вступивши по дорозі до Індепенденс в Міссурі, стейту колишнього президента Ґаррі Трумана, щоб там розпочати свою кампанію за зміну чи зглядно уліпшення податкової системи. Теперішню систему він вважає несправедливою і дуже скомплікованою яка кривдить широкі верстви американського населення.

„Я думаю, — заявив Президент, — що Г. Труман був би задоволений, що ми нарешті знайшли таку податкову систему, яка повинна задовільнити бідну і середню клясу американських громадян і яка вимагатиме більших податків від великих корпорацій і компаній, які досі користувалися спеціяльними привілеґіями". Промову президента Р. Реґена оплескували рясно присутні робітники, члени робітничих юній, фармери та інші, які у числі кількаладцять тисяч зібралися, щоб послухати виступ Президента.

Понеділковий виступ Р. Реґена вважається у політичних колах започаткуванням широкої всекрайової кампанії за зміну податкової системи і змагання Білого Дому з Сенатом і Палатою Репрезентантів, які мають дещо інший погляд на ці справи. Плян Білого Дому вже був декілька разів критикований сильно демократами в Палаті Репрезентантів, де вони становлять більшість, а також деякі республіканці, головно з індустріяльних стейтів, помалу приступають до демократичного табору критиків. У політичних колах сумніваються однак, чи демократи і опонуючі республіканці матимуть відвагу голосувати проти проєкту Уряду, який є дуже популярний серед більшости американців. Наприклад, Макс Фрідерсдорф, спеціяліст в Білому Домі від економічних справ заявив у розмові: „Я думаю, що ми маємо під теперішню пору найбільш популярного Президента і дуже часто Конгрес недооцінює його вплив на виборців. Тепер, коли йдеться про важливу для податковців справу, то тим більше Президент знайде повне признання в народі".

Інші дорадники Президента не дуже погоджуться з надто оптимістичними міркуваннями Фрідерсдорфа, але в загальному переконанні, що Білий Дім не матиме великих труднощів в Конгресі.

Президент Р. Реґен виглядав, як кажуть кореспонденти, відпочатий, дещо загорілий і в дуже добрій фізичній формі, хоч він ще повністю не відзискав сили його попереднього голосу після тяжкої операції.

У Вашінґтоні його очікують також багато інших важливих проблем, які треба буде розв'язати, а також підготова до заплянованої зустрічі із совєтським лідером Міхаїлом Горбачовим 19-го і 20-го листопада цього року в Женеві.

Відбувся Український День у Коговзі

Коговз, Н. Й. (І.Д.). — Одинадцятий з черги Український День у Коговзі відбувся 18-го серпня 1985 року заходом Окружного Комітету Відділів УККА Олбанської Округи при співпраці наших організацій. На площу Українського Клюбу прибуло понад 500 осіб з цілої околиці, в тому багато неукраїнців.

Завдяки наполегливій праці багатьох, він мав найбільший матеріяльний успіх. Багато праці вложили відповідальні за різні ділянки, напр. Діяна Сняк і Микола Філь організували дитячі та спортові ігри, Володимир Копникар дитячі розваги, смачні українські страви зорганізували: Анна Наболотна, Зиновія Білас, Уляна Оменнська, Домна Свідерська при помочі членок Відділів СУА, ОЖ, ОЧСУ і Сестрицтва у Трою, за напитки відповідали: В. Копникар, І. Удич, Ст. Гарабач і Р. Мацюк. Всю працю координував голова Окр. Комітету Євген Наболотний, а йому помагали члени управ всіх наших організацій.

Голова місцевого Відділу Організації „Американці в обороні людських прав в Україні", учитель Володимир Літинський, при окремому столі з відповідними закликами, збирав пожертви на оборону Івана Дем'янюка та роздавав летючки з закликами боронитися проти знеславлювання українського народу. До танців приґравала оркестра Семена Когута з Амстердаму. Зібрано поважну суму, що буде розділена на наші національні потреби, як на Школу Українознавства, оборону наших людей та інші важливі національні цілі.

Завдяки чудовій погоді Український День пройшов із всебічним успіхом і причинився до пожвавлення нашого громадського життя в Олбанській окрузі.

АДРЕСА ОТЦЯ-МІСІОНЕРА З БРАЗИЛІЇ

На бажання читачів „Свободи" подаємо адресу отця-місіонера з Бразилії о. Петра Бальцара, інтерв'ю з яким було поміщено п. наг. „Допоможім їм, щоб вони могли собі допомогти" в числі 156 щоденника за 21-го серпня ц.р.: P.E. Pedro Baltzar, OSBM, Caixa Postal 2 84400 Prudecentopolis Parana, Brasil.

ВІДНОСИНИ МІЖ католицькою Церквою і сандіністами стали погіршуватися після того, як в 1979 році сандіністи прийшли до влади. Вони поглибилися, коли в березні 1983 року організована сандіністами демонстрація намагалася зірвати виступ Папи Івана Павла II. І ось недавно між Церквою і сандіністами почалися переговори, метою яких є згладити протиріччя.

М. ҐОРБАЧОВ ДАВ ІНТЕРВ'Ю ЖУРНАЛОВІ „ТАЙМ"

Ню Йорк. — Готуючись до зустрічі на вершинах, Совєтський Союз провів черговий пропаґандивний трюк. В інтерв'ю журналові „Тайм" генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов обвинуватив Адміністрацію президента Роналда Реґена в збільшенні кількости антисовєтських виступів і висловив „розчарування і занепокоєння" з приводу того, що ЗСА відкидають всі совєтські ініціятиви і відновили „кампанію ненависти" проти Совєтського Союзу.

За словами М. Ґорбачова, совєтська сторона готова зробити „декілька серйозних пропозицій" у Женеві, де М. Ґорбачов зустрінеться з Р. Реґеном у листопаді цього року. На думку совєтського лідера, Вашінґтон розглядає цю зустріч лише як „привід для знайомства" лідерів двох держав.

Це було перше інтерв'ю Ґорбачова американським журналістам після того, як він став господарем у Кремлі. Питання були дані Ґорбачову заздалегідь. На деякі з них він відповів письмово.

Західні обсерватори звернули увагу на те, що, відповідаючи на одне з питань, Ґорбачов згадав про Бога. „Ми не повинні дозволити довести відносини між нами (ЗСА і СССР) до конфронтації. Бог на небесах дав нам досить здорового глузду, щоб ми могли знайти шляхи поліпшення наших відносин, поліпшення відносин між двома найбільшими державами на землі, від яких залежить доля цивілізації", — сказав Ґорбачов з інтерв'ю журналові „Тайм". Совєтське пресове агентство ТАСС, передаючи в перекладі на англійську мову повний текст інтерв'ю, викинув слова про Бога.

Так само поступило совєтське пресове аґентство в червні 1979 року, коли передало повідомлення про зустріч у Відні президента Джиммі Картера і совєтського лідера Леоніда Брежнева. Закликаючи Дж. Картера договоритися про контролю над перегонами озброєння, Л. Брежнєв сказав: „Якщо ми потерпимо невдачу, Бог не простить нам". Цю репліку покійного нині генерального секретаря ТАСС викинув.

Під час інтерв'ю з журналом „Тайм" Ґорбачов згадав і колишнього совєтського лідера Нікіту Хрущова. Але в тексті, що його передав ТАСС, Н. Хрущов не згадується.

Бояться змін у Верховному Суді

Вашінґтон, Д. К. — Противники вибору Президента Реґена на другу каденцію переважно з ліволіберального табору найбільше „лякали" виборців зі сторінок прихильної їм „великої преси" та інших видів масової інформації тим, що консервативний Реґен матиме шанси протягом своїх нових чотирьох років перевести „своїх людей" на головних суддів до Верховного суду (де приблизно половина суддів у такому поважному віці, що вони відійдуть вже в цих роках на спочинок) цим „змінивши цілий курс американської історії направо". Адже нових суддів призначить Президент на довічні ці позиції з кіл його однодумців, тобто з консервативних кіл. А тоді, — лякали ці лібeрали Америку, — мовляв, установа Верховного Суду зміниться і до молитви по школах, дозволивши її і до порнографії, заборонивши її; і до фінансової допомоги католицьким школам від Уряду та до інших подібних речей, які начебто „суперечать" Першому додатку до Конституції про відділення Церкви від Держави, свободи вислову тощо. Тепер у Палаті Репрезентантів, де переважають демократи, розпочалася акція бльокувати тим часом призначення Реґена федеральних суддів під різними замітами, чи то ідеологічного, чи то фінансового, чи ще якогось іншого характеру. Заохочені своєю перемогою над Президентом у випадку „бльокади" його вибору на становище число три в Департаменті Справедливости Вілляма Бредфорда Рейнольдса, ліві демократи плянують „жваву кампанію" проти інших суддейських призначень Президента, ще тим часом не до Верховного Суду, а нижчих судів. Найновіша атака йде проти Алекса Козінського з Каліфорнії, судді, що його номінував Реґен, до Апеляційного суду в Каліфорнії. В закидах проти цієї кандидатури висувають молодість Козінського (йому 35 років), — пише „Нюзвік" з 2-го вересня ц.р., а не, боронь Боже, його слов'янське походження.

В СВІТІ

АМЕРИКАНСЬКІ СТУДЕНТИ консервативних переконань по університетах і коледжах, — до голосу яких мусить так само прислухатися університетська адміністрація, як і до протестів лівих студентів (проти апартеїду, наприклад, у Південній Африці, як це мало місце протягом трьох тижнів цього року в квітні на кемпусі Колюмбійського університету в Ню Йорку) — заснували комітет під назвою „STOP" „Save The Oppressed People", який тепер протестує (паралельно з ліберальними студентами, що вимагають дісінвестменту американських університетських капіталів з Південної Африки проти інвестицій своїх коледжів та університетів в американські компанії, що ведуть „бизнес ес южуел" з невільничим Совєтським Союзом. Фундація Консервативної Молоді, організація, що заснувала цей „STOP", включилася активно в дебати про дісінвестмент в Південну Африку, запитуючи голосно своїх антагоністів, чи ліві студенти готові виступити активно з протестом проти „бизнесу" зі ще більшим поневолювачем людности — з СССР? На жаль, про жваву діяльність комітету „STOP" не розписується „велика преса" ЗСА, а лише консервативна, як, наприклад, „Нейшинел Рев'ю" з 6-го вересня ц.р. в статті „Зупиніть совєтські інвестиції".

ПРО ЗЛОЧИННІСТЬ у нюйоркських підземках широко відомо поміж мешканцями Ню Йорку й поза ним, хоч насправді кількість нападів на пасажирів підземок становить лише 3.5 відсотка від загальної кількости злочинів у місті. Все таки у цій передвиборчій кампанії за виборні становища в місцевій адміністрації всі майже кандидати обіцяють більш наполегливо боротися якраз із напасниками по підземках.

ХІРУРГИ ВМІСТИЛИ штучне плястикове серце „Джарвік-7" 25-річному механікові Майкелові Драммондові в університетській клініці Арізонського шпиталя в Туксон, в четвер, 29-го серпня, щоб втримати його при житті в ці критичні дні, поки знайдеться для нього справжнє серце з людини. Це є п'яте вміщення штучного серця в людину в ЗСА, перше перещеплення штучного серця серцевикові на вимогу федеральних властей. Операція розглядається не як постійний захід для скріплення здоров'я пацієнта, а як „поміст" до перещеплення серця з людини.

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ БУЛО ПРЕДМЕТОМ НАРАД В „УНУМ ОМНЕС"

Люксембурґ. (Н.Н.). — У „зеленому серці" Европи, у великому князівстві Люксембургу, відбулося 27-31-го липня 1985 року, річне засідання Екзекутивного Бюро відомої і впливової Міжнародної Федерації Католицьких Чоловіків „Унум Омнес". Свою теперішню позицію завдячує Федерація добре розбудованим зв'язкам з мирянськими організаціями т. зв. Третього світу, — афілійованими об'єднаннями в Азії та Африці. Вже раніше відбувалися окремі „реґіональні" з'їзди у Південній Америці, а два роки тому річне засідання Централі підготовлено в Найробі, Кенія, за участю делегатів 33-ох країн Африки. Цьогорічне засідання розглядало можливості зустрічі в Азії.

Річні засідання — це в засаді ділові наради керівних органів Федерації, але з роками витворилася дуже своєрідна дружня атмосфера, яка сприяла тому, що на засідання запрошувано не тільки членів Екзекутивного Бюро, але й тих активістів, які відзначалися ініціятивністю на терені „Унум Омнес". Хоч приналежність до Бюро (раніше званого „Радою") є індивідуальна, вибраний делеґат може приїхати в товаристві дорадників чи референтів. Взагалі ділові наради відзначаються не тільки річевістю, але й дружбою. Тому що з Бюро учасники засідань є зв'язані від років, з'їзди далеко переступають межі сухих нарад, але є товариською подією міжнародного характеру, тим більше, що делеґати приїздять часто з дружинами, для яких передбачена окрема програма.

Належить відзначити, що провідні кола від хвилини заснування „Унум Омнес" (1948 р.) багато уваги присвячували центральним організаціям католиків з-поза залізної заслони. Український мирянський Апостолят репрезентує на цьому відтинку міжнародного життя Український Християнський Рух (з 1962 року), який є репрезентований в Керівних Органах безперервно від 1967 року.

Відома з попередніх зустрічей атмосфера дружби й товариськости, притягнула й цим разом велику кількість учасників-гостей: понад сто із 18 країн. Спричинилося до цього дуже вигідне розташування зустрічі — Люксембурґ, між Німеччиною, Бельгією та Францією, недалеко від Австрії та Швайцарії; справді, найчисленніші групи приїхали із Австрії (33), Німеччини (14) та Швайцарії (6). Україну репрезентував, як і минулих років, голова УХР і член Екзекутивного Бюро Федерації проф. д-р В. Янів. Притягнула увагу гостей також відома краса країни, що є справді одним зеленим парком, як про це мали нагоду переконатися учасники під час окремої прогулянки (автобусом) до деяких історичних місцевостей; прогулянка закінчилася участю в національному святі молоді з фестином, концертом і танками.

Головний місцевий організатор зустрічі — голова Люксембурзької „Католицької Акції Чоловіків", Люс Геяр, подбав також про відповідне обрамування: як високий функціонер Комісії Европейської Спільноти, він подбав про прийняття у будинках тієї спільноти, а потім в секретаріяті Европейського Парляменту. Візита тривала весь день; усі інформації були доповнені відповідним друкованим матеріялом. Одна із Літурґій була відслужена місцевим Владикою-Архиєпископом, деякі вечори кінчалися духовими концертами в каплиці конвікту. Врешті, треба згадати коротке прийняття в ратуші.

В ділових нарадах крім згаданих вже дискусій на тему зустрічей з країнами Третього світу та реґіональних з'їздів та з інформаціями про праці Секретаріяту — треба насамперед згадати основну дискусію над проблемою ролі мирянст-

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

УРЯД ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ усунув начальника розвідувальної служби Ґеріберта Ґелленбройха і призначив на цей пост 57-річного Ганса-Ґеорга Віка, який був західньонімецьким представником у НАТО. У минулому Ґ. Вік був амбасадором у Москві і Теґрані. 48-річний Ґ. Ґелленбройх був знятий з роботи у зв'язку з тим, що на протязі довгого часу не звертав уваги на рапорти про п'янство та інші шкідливі звички свого підлеглого Ганса Йоахіма Тідґе, який втік недавно до Східньої Німеччини.

ІЗРАЇЛЬСЬКА БЕРЕГОВА охорона захопила яхту „Касілраді". На її покладі виявилися палестинські терористи з групи „Фатах", що входять до Палестинської Визвольної Організації. Вони направлялися в північний Ізраїль для проведення терористичної акції. На протязі останніх місяців Ізраїлеві уже вдруге вдалося перехопити корабель з терористами.

ТРИ МОРЯКИ ПОЛЬСЬКОГО риболовного корабля „Парма" попросили політичного притулку в З'єднаних Стейтах Америки і їм було дозволено залишитися в стейті Ореґон до кінця року. Два з них втекли з корабля, коли він стояв у затоці Ґузбей. Вони скочили у воду і доплили до берега. Третій захворів на кораблі і його доставили до американського шпиталю, де він заявив, що не бажає повертатися на корабель. Турботу про втікачів, жадний з яких не говорить по-англійськи, взяла на себе католицька організація.

В ЯПОНІЇ ТРИВАЮТЬ розслідування причини катастрофи японського літака. „Ми ніколи не зможемо дізнатися про справжню причину катастрофи без іноземної допомоги", — заявив віцепрезидент міжнародної федерації пілотів цивільної авіяції. В розслідуванні уже бере участь група американських спеціялістів.

НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ до Сальвадору прибуде новий амбасадор Мехіко і обі країни відновлять дипломатичні відносини, які були перервані у 1980 році на знак протесту проти вбивства мехіканського журналіста сальвадорськими військовими. Ці зміни мехіканські офіційні особи пов'язують з вибранням на пост президента Сальвадору Хозе Наполеона Дуарте і з приходом до влади в Мехіко Міґеля де ля Мадріда, який взяв у зовнішній політиці більш консервативний курс, ніж його попередник.

ЯК ЛИШЕ ЮГОСЛАВСЬКЕ авто „Юго" прибуло до З'єднаних Стейтів, воно відразу ж стало популярним. А вся причина в ціні авта, яке коштує 3,990 долярів. Це майже на 1,000 долярів менше, ніж ціна японського авта „Спрінт", яке було найдешевшим на американському ринку. Продавці авт у багатьох стейтах кажуть, що бум, викликаний „Юго", майже не має собі рівних в історії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Геноцид — винищування народу

Англійський нібито фахівець проблеми людських прав в Об'єднаних Націях Бен Вайтекер виготовив обширний матеріял, в якому навів дев'ять, на його думку, найбільших актів порушення тих прав, підтягнувши їх під поняття геноциду. За енциклопедичною дефініцією геноцид — слово грецького походження, — це „систематичне знівечування і винищування цілого народу, або національної групи". У популярній енциклопедії „Рідерс Дайджест" зазначується, що клясичним прикладом геноциду була політика гітлерівського режиму супроти жидів за Другої світової війни. Названий автор того звідомлення в ОН так і ставить на першому місці геноцид у XX сторіччі „остаточну розв'язку" жидівської проблеми, яку придумав хворий Гітлер, який рішився просто фізично винищити ввесь жидівський нарід у світі. Але Бен Вайтекер називає також дальших вісім подібних актів геноциду, між ними: 1) політику апартаїду в Південній Африці, 2) масакру чорних німцями в 1904 році в південнозахідній Африці (теперішній Намібії), яка тоді була колонією Німеччини, 3) „українську масакру жидів у 1919 році", 4) масакру етнічної групи гулю в Камбоджі в роках 1975-78, 5) винищення релігійної групи бага в Ірані, 6) масакру вірменів турками у 1915 році...

Турецький амбасадор у ОН запротестував оремою нотою проти приписування Туреччині заміру винищити вірменський нарід. Мовляв, це було повстання вірменів у Туреччині, яке здавлено жорстокими методами — амбасадор цьому не перечить, — але, мовляв, Туреччина „мала право" боротися проти повстанців, які погрожували розвалом держави. Турки вирізали тоді понад мільйон вірменів і вони їм дотепер цього не забули і час від часу переводять відплатні терористичні атаки проти турецьких дипломатів у широкому світі.

Але ми мали право назвати цього англійського автора такого звідомлення в Об'єднаних Націях „нібито фахівцем", бо поставлення на рівну дошку гітлерівського голокосту супроти жидів і Проскурівського погрому в Україні на весні 1919 року, з одночасним промовчанням свідомого і плянового винищення цілої української хліборобської верстви штучним голодом в Україні на початку 30-тих років — це яскравий доказ односторонности того автора і його жалюгідного незнання історії Східньої Европи.

Проскурівський погром докладно описав Василь Мудрий своїм спомином, що появився окремою брошурою. Мудрий був в тому часі повітовим комісарем на Поділлі за Української Народної Республіки. Погроми жидів в Україні ще за царату були ділом царської охрани. Расовий національно-політичний антисемітизм був одною з найбільш характеристичних рис російської імперії Романових. Відомо, що жиди були тоді виключені з поселювання на корінно-московських землях, в Москві зокрема, а дозволяли їм поселюватися в Україні, — вони не мали доступу до високих шкіл, до урядових становищ і до війська. Проти жидів аранжовано скандальні судові процеси, як процес Бейліса у Києві, з такими абсурдними закидами, що пахнули середньовіччям, як те, що жиди вживають „християнської крови" при випіканні своєї маци. Тому психологічно зрозуміло, що коли большевицька революція широко відкрила жидам двері до державних становищ, до монопольної державної партії, війська і поліції, то жиди масово нахлинули туди. Але й створили цим знову ворожу супроти себе атмосферу, дармащо українська демократична верхівка була вірна політиці молодої УНР, яка створила окреме міністерство жидівських справ з міністром жидом та схвалила закон про національно-культурну автономію для усіх меншин в Україні. Погроми робили чорносотенці, провокатори і злочинні елементи, які просто прагнули грабувати майно. Тому Симон Петлюра, який ще як редактор часопису „Украинская Жизнь" у Москві переклав був російську драму Чірікова „Євреї" на українську мову з надзвичайно приязним супроти жидів Вступом, видав славетний наказ ч. 131 з 20-го серпня 1919 року проти погромів з загрозою гострих кар для погромщиків. Геноцидом є теперішня політика большевицького уряду, який прагне знищити український нарід, перетворивши його в „радянський народ" з російською мовою і культурою. Геноцидом було панування Сталіна з Єжовщиною й іншими періодами масового винищування українців. Геноцидом було панування „райхскомісара України" Еріха Коха, про якого аж тепер заговорили, як про совєтського аґента в гітлерівській партійній верхівці. Про все це англійський „фахівець" від людських прав не знає. І така то й вартість того його еляборату, що його не писав би ніякий совісний і об'єктивний студент якогось коледжу.

М.С.

МАНІФЕСТ БАЛТІЙСЬКОГО ТРИБУНАЛУ

Організований в Копенгагені в другій половині липня Балтійський трибунал, який під керівництвом міжнародної комісії розглядав поневолення та русифікацію трьох балтійських країн — Литви, Латвії та Естонії, після зізнань свідків про сучасне становище в цих трьох республіках, видав маніфест. В ньому стверджується, що СССР під час Другої світової війни в порозумінні з нацистською Німеччиною окупував, приєднав до СССР і колонізує Естонію, Латвію та Литву. Далі на маніфесті мовиться, що в наслідок напливу російських еміґрантів ці три балтійські країни затрачують своє національне обличчя, мову, культуру, релігію та виховання. Водночас в маніфесті стверджується, що в балтійських країнах проходить мілітаризація, яка загрожує безпеці для світового миру. Маніфест заклика вільний світ обороняти національні права балтійських країн.

Цікаві дані про русифікацію трьох балтійських країн, і зокрема Естонії та Латвії дали під час своїх зізнань два свідки, колишній агент КҐБ Лесінський та колишній політичний комісар Комсомолу росіянин Замасціков, що довгі роки жив в балтійських країнах. Лесінський говорив про посилену русифікацію в так званій Латвійській компартії. Латвійський центральний комітет позбавлений права обирати своє керівництво. Вирішне слово, хто має бути першим секретарем, як посади чотирьох ЦК-секретарів, має московське Політбюро. Заступником першого секретаря латвійської компартії є завжди росіянин.

Так само і обсадження посад в латвійському уряді і голови Президії Верховної ради Латвійської ССР та назначення всіх керівних постів в республіці вирішується в Москві, а не в Ризі. Більшість латвійських керівників латвійської компартії довгі роки жили в Росії і майже не говорять латвійською мовою. Офіційною мовою в партії та в уряді є російська мова, по-російськи проходять і пленарні засідання ЦК латвійської компартії. На практиці взагалі не існує будь-яка політична діяльність латвійської компартії та її ЦК, вони не мають жадних вирішних прав.

Багато зізнань Лесінського потвердив колишній політичний комісар „Комсомолу" в Литві, а перед тим в Латвії. За його словами, головною темою обов'язкового військового вишколу латвійських студентів є „буржуазний націоналізм", тобто натавровування національних традицій та утверджування погляду, ніби совєтська армія не була окупаційною силою, а „оборонцем та визволителем" латвійського народу. Латвійські студенти свою військову службу мусять виконувати поза межами своєї батьківщини.

Замасціков заявив, що він, як росіянин, стверджує дискримінацію латвійців в їхній власній країні. Російська мова щораз глибше проходить у всі ділянки життя, має панівну ролю, в дитячих садках, у всіх вищих школах, навіть на відтинку пошуків праці та мешкань. Внаслідок припливу росіян та інших слов'ян латвійське населення творить сьогодні всього 53 відсотки, тоді як російське населення збільшилося до 40 відсотків (в 1959 р. — ті числа становили 62 і 30.9 відсотка). Однією з русифікаційних методів в балтійських країнах є будування великих індустріяльних об'єктів, на працю в яких спроваджують росіян, білорусів та українців.

В наслідок русифікації спостерігається в балтійських країнах велика пасивність молоді в комсомолі. Ця молодь бойкотує совєтську окупацію, не йде до партії чи на урядові посади. Наслідок такий, що 75 відсотків посад в Комсомолі та на центральному партійному апараті вбільшості займають росіяни.

Під час нарад Балтійського трибуналу промовці стверджували, що Захід майже не цікавиться долею поневолених балтійських народів, промовчує це. Ми б до того додали, що він взагалі не цікавиться долею всіх поневолених Москвою народів, давно вже їх „відписав". Найкращим доказом того можуть бути „ювілейні" Гельсінкські наради, де ні словом не згадано про національне поневолення в СССР. Не згадав про це навіть секретар американського Державного департаменту, який говорив лише про порушення прав людини в СССР та й то при тому згадував лише росіян політв'язнів.

Морська подорож молодих балтійців з Копенгаґену до Гельсінок мала бути демонстрацією, скерованою проти поневолення Балтійських країн. Ця подорож, що закінчилася маніфестацією в Гельсінках, найбільшою мірою попала під обстріл совєтської пропаґанди. А втім, ця пропаґанда твердила, що всі ці балтійські маніфестації організували американські аґенти з Сі-Ай-Ей, а учасники-балтійці „зрадники свого народу."

З НОВИХ ВИДАНЬ

Д-р Ю. Мовчан

Цінне архівне видання УЛТПА

Недавно з рамени Українського Лікарського Товариства Північної Америки появилося в світ люксусово видане шосте число Українського Медичного Архіву, присвячене 110-річчю Наукового Товариства ім Т. Шевченка та лікарям-меценатам НТШ.

Чому саме НТШ і українські лікарі?

„Тому, — пише в своїй передмові невтомний і довголітній архівар УЛТПА д-р Павло Пундій, — що Українське Лікарське Товариство мало свій початок, як секція НТШ, 90 років тому, коли в 1893 році (в тому самому році, коли наша „Свобода" почала свій вихід! — Ю.М.) створилася Математично-Природописно-Лікарська Секція (МПЛС-НТШ), яка почала видавати лікарські наукові видання — спочатку лікарські збірники, а потім лікарські вісники".

Хоч з того часу минуло вже 90 років, проте тісна і вже традиційна співпраця між українськими лікарями та НТШ аж ніяк не послаблюється. Кращим доказом цього є те, що з нагоди 110-ліття НТШ УЛТПА, яке об'єднує понад тисячу лікарів — ухвалило звернутися до своїх членів аби вони всі стали членами-прихильниками НТШ. (З подібним закликом до своїх членів звернулося було також ще, правда, молоде Об'єднання „Бар" Українсько-Американських Адвокатів. Як доречно завважив голова НТШ д-р Ярослав Падох, вищезгадані ухвали нагадують великий історичний прецеденс гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного, який біля триста шістдесят років тому вписався разом з усім козацьким військом до Київського братства, яке згодом перемінилося в Могилянську Академію. (Ст. 26 „Збірника").

Але слова без діл — малощо варті. Про це добре усвідомлюють наші лікарі і тому, розуміючи, що без належної матеріяльної підтримки жадне наукове товариство не зможе виконувати свої завдання, вони вирішили щедро й негайно допомогти фінансово своєму підопічному. І найщедрішим з цих жертводавців став наш відомий лікар-громадянин з Чикаґо д-р Петро Моцюк. 5-го листопада 1983 року в ході святкувань ювілею НТШ в Ню Йорку д-р Моцюк, репрезентуючи УЛТПА як його попередній голова, заявив, що він та його дружина — також лікар за фахом Ольга, дають на наукові потреби Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка 100,000 долярів. Якщо не брати до уваги найперших меценатів — Василя Семиренка та Павла Пелехина, які в середині минулого століття для заснування Т-ва ім. Т. Шевченка (так спочатку називалося НТШ) дали по 100,000 рублів, то дар д-ра Моцюка та його дружини є найбільшим даром, який будь-коли одержало НТШ.

Але із збірника довідуємося, що крім д-ра Моцюка є багато більше визначних жертводавців НТШ. Бо якщо дар д-ра Моцюка справедливо треба назвати „королівським даром", то в такому випадку справедливо було б назвати „княжим даром" дар Марії Ясінської-Мурованої, абсольвентки Музичної Академії в Філядельфії, яка свого часу повідомила, що вона складає пожертву в сумі 10,000 долярів на створення окремого музичного відділу бібліотеки, яка має збирати і зберігати твори українських композиторів, українські платівки та звукозаписи, рукописи і т.д. Чудова ідея, дорога маестро Ясінська та ще й Мурована!

З книги довідуємося, що багато наших лікарів пожертвувало на НТШ по 1,000 дол. До них належать такі відомі лікарі, як д-р Роман та Стефанія Барановські, д-р Степан і Степанія Ворохи, д-р Михайло і Марія Логази, д-р Петро і Ольга Моцюки (це крім того, що вони вже зафундували 100,000 дол.), д-р Роман та Лідія Осінчуки, д-р Степан Павлинський, д-р Павло і Дарія Пундії, д-р Пилип і Мирослава Демуси, д-р Мирослав і Галина Коленські, Янка Міґоцька (в пам'ять свого чоловіка д-ра Маркіяна), д-р Марія Слиж-Фішер, д-р Ахіль і Віра Хрептовські та багато інших.

Але не тільки лікарі є щедрими жертводавцями славного українського наукового товариства — ними є також багато інших наших організацій та окремих осіб. Поміж ними треба згадати таких, як сл. п. Лонгин Данилович, який зафундував 16.000 дол., Український Народний Союз — 5,000 дол., Український Спортовий Клюб в Ню Йорку — 2,500 дол.; по 2,000 дол. дали Український Братський Союз, Федеральна Кредитова Юнія „Самопоміч" в Чикаґо, Федеральна Кредитова Кооператива в Ню Йорку та св. п. Василь Дмитренко. По 1,000 дол. дали Мирон Сурмач, Українське Лікарське Товариство Північної Америки, Український Вільний Університет, д-р Микола Ценко та багато інших. При тому, всі ці пожертви для НТШ були зафундовані ще до липня 1983 року і тому нема сумніву, що за ці два останні роки кількість жертводавців набагато побільшилася. Крім того, ми вже не згадуємо тут численних жертводавців, які дали на НТШ менші суми грошей — по 500, 200, 100 дол. і т.д.

Забезпечивши НТШ такою солідною фінансовою базою, українське громадянство, а зокрема його жертводавці, мають мора-

(Закінчення на стор. 3)

Іван Боднарук

ДО ІСТОРІЇ НІМЕЦЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ В УКРАЇНІ

Німці, колишні мешканці Галичини, зорганізувалися в товаристві, до якого належать також члени німецької національности, що їх доля розкинула по різних країнах світу. Асоціяція веде листування з членами й видає місячник і календар, де виступають інколи із статтями й спогадами колишні галицькі німецькі колоністи, які після останньої війни були приневолені покинути свої оселі й вернутися до Німеччини. Ще в 1946 році постав у Західній Німеччині для допомоги німецьким утікачам з Галичини Комітет допомоги, а в 1958 році оснувався союз галицьких німців. У травні 1949 року заснувалося друге товариство „Земляцький Союз Висла-Варта", який заступає німців усіх частин колишньої польської держави. Від 1954 до 1959 року очолював це товариство добре нам відомий великий приятель українців проф. Ганс Кох, євангельський теолог, знавець нашої літератури й колишній старшина УГА, що помер 1959 року. Завданням обидвох товариств є збирати матеріяли про минуле колишніх німецьких колоній. Тут пригадаймо, що до Другої світової війни німці в Станиславові мали свій архів-музей, який у час війни пропав. Союз галицьких німців зібрав досить багато архівного матеріялу, який сьогодні зберігається у Ґеттінґені.

Німці почали поселюватися у Східній Европі в XVII столітті. До Галичини прибули перші німецькі колоністи з Надренії. Великі землевласники спроваджували їх на підставі розпорядку Марії Терези та Йосифа II. Статистика подає, що в 1816 році було в Східній Галичині 8,025,625 населення, а в тому 64.543 німців. У східній Україні масово поселювала німців цариця Катерина II. В другій половині XVIII ст. царський уряд запрошував німців поселитися над Волгою в районі Саратова. Ці німці мали свою „совєтську німецьку республіку" від 1917 до 1941 року.

Німецькі поселенці в Україні й на Сході Европи зберігали свою мову, традиції і звичаї, які колись принесли з собою з-над Райну. Очевидно, в їх мові відбилися деякі впливи української, польської, російської та інших мов. Д-р Юліян Кример у „Zeitschift für Ostforschung" 1974 цитує 240 слів українського й польського походження, які увійшли в розговірну мову німецьких колоністів у Галичині. Польська влада намагалася за всяку ціну їх спольщити й це їй до деякої міри вдавалося. Але в загальному німці в Галичині зберегли до кінця своє національне обличчя. Їхня доля під польським режимом була подібна до нашої. Як і українцям, довелося німцям пережити своєрідну „пацифікацію", коли прийшла німецько-польська війна. Вже 2-го вересня 1939 року польська поліція арештувала чимало німців і запроторила їх до Берези Картузької. Поліція і військо переводили труси по хатах, розшиваючи дахи й нищачи майно. Розривала подушки й мішала пір'я з мукою і молоком, примушувала молодь, щоб серед села розпалювала вогонь і в ньому палила німецькі книжки, співаючи „Єще Польска нє згінела".

У Мюнхені 1974 року появилася книжка: Peter Huber „Bekersdorf, eine deutsche Kolonie in Galizien". Написав її колишній німецький колоніст із Беркерсдорфу в Підгаєччині. Німці з Надренії поселилися там ще в 1782-1784 роках. Назва громади пішла від прізвища землевласниці Юстини Бекер, яка допомогла заснувати два німецькі поселення — Бекерсдорф і Юстинівку, але німці поселилися тільки в Бекерсдорфі, а Юстинівка була заселена українцями й поляками. Читаючи спомини Губера, знаходимо в цій праці багато місць, які є ідентичні з переживаннями й епопеєю українських скитальців після Другої світової війни. Свою працю назвав Губер хронікою про стару свою „батьківщину" Галичину. Як сам каже, спонукала його написати туга за місцем його народження Бекерсдорфом і бажанням виконати свій довг супроти молодшого покоління, щоб воно знало, „як ми туди потрапили і як ми там жили". Губер із своєю дружиною Надією (Головко) об'їхав ЗСА й Канаду, збираючи матеріяли до своєї другої книжки „Родоводи німців Бекерсдорфу". У цій справі він навіть відвідав Едварда Шраєра, генерального губернатора Канади, батьки якого також родом із Бекерсдорфу.

„Нас, українців, деколи просто зворушують спогади про стару батьківщину". Він пише, що „такої чистої і доброї води немає, як була в Бекерсдорфі". Він похвально висловлюється про наші самостійницькі аспірації і розвиток кооперації. Він цікавиться своїм місцем народження по нинішній день. Згадує, що отримав лист від приятеля з Новосілки, в якому той згадує, що з колишньої німецької колонії в Бекерсдорфі большевики зробили колгосп, а залишився костьол. Ряд колишніх земляків у листах до Губера висловлюють свою тугу за Бекерсдорфом, за подихом пшеничних ланів і за тамошньою водою, якої не може їм заступити найліпше німецьке вино.

Коли в 1939 році Західню Україну зайняли совєти, то за умовою з 16-го листопада 1939 року між Німеччиною і СССР, усі родини т. зв. фольксдойчерів мали зголошуватися до повороту до Райху. Німецькі колоністи

(Закінчення на стор. 3)

Михайло Лоза

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

VI

У Бібрці Уляна Кравченко написала повість під назвою „Марта" і в 1883 році вислала її до редакції журналу „Зоря". Тоді саме у „Зорі" став працювати Іван Франко, і редактор Партицький передав рукопис повісти Іванові Франкові для прочитання і оцінки. Через необережність Уляна Кравченко вклала до рукопису листок з віршем, що починався словами: „Згадай мене, милий". Ось цей вірш в цілості:

Згадай мене, милий, та згадай весною,
Як перша фіялка до тебе всміхнеться;
Фіялкою — тямиш? — квітчав запашною
Ти мою головку... Ох, і досі сниться...
Згадай мене, милий, та згадай весною,
Як весільну пісню соловій зачне!
Колись його співи ти вітав зі мною:
Як він любить весну, ти любив мене...
Згадай мене, милий, вечером весною,
Як лиш заморгають зорі із небес!
Колись в таку пору думкою одною
Ми летіли в царство любови ...чудес...
Згадай мене, милий, згадай мене літом,
Як синенький блават у житах цвіте:
Моя у твої вічі, за твоїм привітом
Я у них дивлюся: ох, та це ж не те!..
Згадай мене, милий, та в пору осінню,
Як вітер по полі в'ялий лист несе!..
В такий час мені ти про любов незмінну
Говорив, про щастя... Ох, і де ж те все?
Згадай мене, милий, та згадай зимою,
Як білим коверцем вкриється земля,
І мене покрила вона пеленою...
А що ж ти?... Ох, весно, юносте моя!

Прочитавши повість „Марта" і оцей вірш, Франко зробив висновок, що авторка цих творів має більший хист до поезії, ніж до прози. Своєю оцінкою Франко поділився з авторкою, написавши до неї листа. Незалежно від цього надрукував вірша у „Зорі", з певними виправленнями. Перший лист Івана Франка до Уляни Кравченко затратився, але його зміст поетеса передала у своїй статті. Щирий друг і вчитель". Одержала вона його 25-го вересня 1883 року. В цьому листі Франко перепрошує незнайому авторку за те, що виправив у дечому вірша. Радить продовжувати працю в ділянці літератури і обіцяє допомогу в її творчій праці. Однак, краще було б, якби вона писала вірші. Лист Франка зробив на Уляну Кравченко велике враження. Це ж бо був лист від Франка! Від того Франка, чиї твори її чарували! На цього листа Уляна Кравченко відповіла на початку листопада 1883 року. До своєї відповіді долучила ще вірша „Чия вина?" Франко виправив вірша і відослав його авторці з другим листом, обіцяючи помістити його в „Зорі", якщо матиме на це згоду. Рівночасно Франко подав докладніші мотиви свого неприхильного становища до повісти „Марта":

„...Я зачав читати Вашу повість, прислану до п. Партицького, і вона мені не подобалась. Не гнівайтесь за цей різкий суд, я витолкую Вам, для чого так суджу, і надіюсь, що Ви признаєте мені правду. Діло в тім, що до написання доброї повісти треба не тільки сили чуття, але також сильної і ясної фантазії, котра би все, що там описується, докладно представляли авторові перед очі, треба ще й тої сили, котра би раз представлений образ так довго держала ясним і виразним перед очима фантазії, поки перо не зможе його описати, — треба того, що називається ‚наглядністю', ‚плястикою', а у Вас того нема. Впрочім і сього ще замало, бо для написання доброї повісти в наших часах треба також великого очитання в повістевій літературі других народів, треба виробленої методи і великого запасу знання. Конечно, я не думаю відмовляти Вам ані методи, ані найголовнішого при повісті: знання — знання серця людського, бо хто вміє своїми, хоч і не складними щодо форми віршами глибоко потрясати серце другого чоловіка, той мусить — свідомо чи інстинктивно — знати дорогу до серця. Та тільки все те переконує мене, що у Вас є далеко більша спосібність до поезії і то до ліричної поезії, ніж до повісти, і я радив би Вам працювати на тім полі і то працювати систематично, витривало..." (Цей малий уривок з обширного листа написаного 14-го листопада 1883 р., взято з праці Ірени Книш — „Три ровесниці", стор. 29-30).

З листом Іван Франко — як була згадка — повернув Уляні Кравченко справленого вірша „Чия вина?" з такою допискою:

„Засилаю Вам на карточці Вашу поезійку, перероблену трошки під зглядом форми. Побачите самі, порівнюючи з оригіналом, що я, як лиш можу і вмію, стараюсь не затерти Вашої мислі, не здути того ніжного золотого пилку, котрий мов легкою мрякою обслоняє Ваше почуття, вилите на папір. Конечно я надіюсь, що ви швидко й самі так запануєте над формою, що не будете потребувати помочі від такої незручної руки як моя" (Там же, стор. 32).

Повість „Марта" таки не побачила друкарських черенок. Затратився навіть її рукопис. Слід, однак, сподіватися, що поміщений у повісті автобіографічний матеріял був пізніше використаний в інших автобіографічних писаннях, а особливо у „Хризантемах", де авторка виступає під іменем Марта. Мартою хотіла себе Уляна Кравченко назвати в іншому псевдонімі, а саме Марта Гофман. Гофман — це прізвище її бабуні по батькові.

Так започатковувалося знайомство Уляни Кравченко з Іваном Франком — підтримуване довголітньою перепискою. Усіх листів Уляни Кравченко до Івана Франка збереглося 29. Останній лист написаний 1898 року. З цим останнім листом переслала Кравченко Франкові вірш „Спогад". Був це спогад про зустріч з Іваном Франком у Бібрці весною 1884 року. Не була це перша зустріч. Перший раз відвідав Франко Уляну Кравченко в грудні попереднього року, обмінявшись перед тим кількома листами. Уляна Кравченко зазначує, що після перших відвідин зміст дальших Франкових листів міняється. Перші листи, — ніде правди діти, — були досить різкі. Франко дивився на Уляну Кравченко дещо — як то кажуть — згори. Тепер, за висловом самого Франка, почав він вдаряти в інші, ніжні струни. Немає сумніву, що у Івана Франка були відносно Уляни Кравченко подружні пляни. Чому не дійшло до подружжя — це таємниця.

Закінчення буде.

У НЮ ЙОРКУ СКУПЧИЛОСЯ 33 відсотка всіх зголошених хворих переважно мужчин гомосексуалістів і дожильно-вживаючих наркотики, на загрозливу для життя хворобу „АІДС" (смертність від якої становить понад 50 відсотків), і тут, в Ню Йорку розгорівся справжній бій з приводу допуску дітей, заражених цією хворобою (цих дітей є ще дуже мало), за шкільні парти в публічні школи міста. Офіційні міські чинники схильні запевнювати батьків здорових дітей, що нормальний, не інтимний контакт здорових дітей з хворими не заразить цих учнів, але перелякані батьки заперечують погляд аміністраторів, кажучи, що раз вірус хвороби „АЙДС" є в усіх рідинах організму, включно з слиною і сльозами, — то посправжньому уберегтися здоровим дітям від можливого захворювання на цю хворобу не так легко, як це здається офіційним чинникам. Самі ці чинники, — пишеться в „Ню Йорк Таймс" з 30-го серпня, — твердять, що в разі кровотечі (наприклад, розбитий ніс), треба до хворої дитини на „АЙДС" йти в гумових рукавицях, а тих дітей, які можуть кусатися, таки слід давати до „більш обмеженого довкілля".

Під патронатом

СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

фільм

„УКРАЇНА В ОГНІ"

який охоплює все минуле України — від княжої доби до сьогодні, знаходиться в кінцевій фазі продукції.

Однак фільм вимагає для закінчення додаткових фондів. Просимо наше громадянство допомогти нам фінансово закінчити фільм.

Фільм „Україна в Огні" — це найбільша сила, яка покаже в правдивому світлі живий образ України. Даймо змогу, щоб фільм був в бібліотеках, університетах, і наша молодь мала доступ до нього.

Тому наше громадянство повинно мати більше вирозуміння до цього фільму, який заступить голокост України.

Імена жертводавців будуть відзначені у фільмі та у пресі.

Ярослав Кулинич, *фільмовий продуцент*

Пожертви просимо висилати на адресу: FILM FUND for "UKRAJINA V OHNI", No. of Account 9965, Self Reliance (N.Y.) FCU, 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003.

Школа Українознавства при ОУА „Самопоміч" в Ню Йорку

подає до відома, що

НАВЧАННЯ

в новому Шкільному Році 1985/86

РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ

в суботу, 7-го вересня 1985 року
СЛУЖБОЮ БОЖОЮ в ЦЕРКВІ СВ. ЮРА
при 7-ій вулиці в Ню Йорку, Н. Й.

- Збірка всіх учнів по клясах о год. 9-ій ранку.
- Навчання після Служби Божої триватиме до год. 12-ої дня.
- Вписи нових учнів від 1-ої до 12-ої кляси, як також передшкілля відбуватимуться в перші суботи місяця вересня в канцелярії Школи (вхід Т. Шевченко Плейс) між 6 і 7 вул.

При Школі існує рівнож **СВІТЛИЧКА**, що є під зарядом **83-го Відділу Союзу Українок.**

ДИРЕКЦІЯ ШКОЛИ

Увага1 **Увага!**

Станична Старшина Пластової Станиці в Ню Йорку

повідомляє, що

ВПИСИ ДО ПЛАСТУ

будуть відбуватися від 13-го вересня до кінця місяця жовтня кожної п'ятниці вечером і в суботи до пополудня в Пластовому Домі, при 144 Другій Авеню в Ню Йорку, Н. Й.

СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ ЗАЙНЯТЬ

для ЮНАЦТВА — у п'ятницю, 13-го вересня 1985 року о год. 7-ій веч. у великій залі Пластового Дому,
для НОВАЦТВА в суботу, 14-го вересня, о год. 1:30.

Усіх обов'язує на відкриття зайнять пластовий однострій.

Комітет Оборони Української Спадщини

та

Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу

закликають Вас

СКЛАДАТИ ПОЖЕРТВИ

на його працю та акції для

1. **Поширювання правди про Україну**
2. **Поборювання очорнювання та знеславлювання українців**
3. **Оборони громадянських прав українців**

Пожертви просимо пересилати чеками, або поштовими переказами на:

Ukrainian Heritage Defense Fund
c/o Ukrainian National Association
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

враз із виповненим вирізком цього заклику.

Просимо подати суму пожертви, своє ім'я, прізвище та адресу.

Сума пожертви $..........

....
ім'я та прізвище

....
число дому, вулиця

....
місцевість стейт поштовий код

Д-р М. Кушнір — нова українська лікарка в Ню Джерзі

З великою приємністю реєструємо і вітаємо в нашому професійному колі ще одну українську лікарку д-р Марту Кушнір, яка закінчила медичні студії в Ґвадалягарському університеті й 8-го червня ц.р. одержала диплом доктора медицини.

Д-р Марта Кушнір

Марта народилася в Ню Йорку в родині д-ра Юрія і Віри Кушнірів. Її батько Юрій був довголітнім членом Головної Управи та головою УЛТПА. Після закінчення народної школи Елізабет Сімон в Ню Йорку Марта вчилася у католицькій середній школі Сейнт Урсула, яку закінчила в 1977 році. Передмедичні студії закінчила в 1981 році в Мангеттен коледжі й одержала ступінь бакалавра в біології.

В часі студій була вона активною в українському студентському клюбі, а також працювала фоторепортером для студентського журналу „Мангеттен Коледж".

Після закінчення передмедичних студій Марта Кушнір поступила на медичний факультет в Автономному університеті в Ґвадалягара, Мехіко.

Крім медичних студій, Марта закінчила школу українознавства при парафії св. Михаїла в Йонкерсі, Н.И. , та брала активну участь в українському Пласті. Вона перейшла численні вишкільні табори та закінчила Школу булавних і кілька разів працювала в булаві таборів в часі літніх вакацій. Тепер вона належить до відомого пластового куреня „Ті, що греблі рвуть".

Д-р Марта відбуває тепер однорічну лікарську практику в Фремінґтем Юніон шпиталі в Бостоні, Масс.

Батькам д-р М. Кушнір належиться признання за те, що вже другу свою доньку скерували на лікарську професію. Новій градуантці д-р Марті бажаємо якнайкращих успіхів в її професії та щасливого майбутнього.

Д-р Марта Кушнір є членом 8-го Відділу УНСоюзу в Йонкерсі.

Д-р П. Пундій

СИН КЕРІВНИКА шпигунської сітки на користь СССР Джана А. Вокера, мол., Майкел 22-річний матрос з авіаносця „Німец ", заарештований у травні разом з батьком, вуйком Артуром Дж. Вокером та ще одним знайомим — Джеррі А.Вітвортом, тепер переведений з тюрми в Мериленді до тюрми в Петерсбурґ у Вірджінії, бо в попередній тюрмі його тримали в одиночній камері хоч для харчування й розваги він був серед загальних інших в'язнів. Суд над молодим шпигуном відбудеться під кінець року. З чотирьох заарештованих шпигунів засуджено тільки Дж. А. Вітворта, решта чекає ще на суд.

Цінне...

(Закінчення зі стор. 2)

льне право вимагати від управи НТШ дати звіт — як саме ті фонди використовуються або будуть використані, на які саме наукові потреби і т.д.

Крім документальних матеріялів про меценатів, на 204-ох сторінках великого формату цього збірника поміщено також інші матеріяли, які можуть бути цікавими не тільки для лікарів, але й не-лікарів. Поруч оригінальних дописів про XX науковий з'їзд українських лікарів у Чикаґо 1983 року, біографічних нарисів про молодих наших лікарів, дентистів, фармацевтів та споминів про українських лікарів, які вже відійшли від нас, бачимо тут статті також нашого достойного „короля українського журналізму" Івана Кедрина. Про що тут пише наш вельмишановний не тільки журналіст, але й в не меншій мірі громадський діяч?

У статті „Наука й політика" (ст. 5) звертаючи увагу читача на те, що „найпершою познакою самобутности нації є — за твердженнями всіх соціологів — мова , І. Кедрин пише: „І тому воно сталося не випадково, що вже за Першої світової війни, коли російські війська зайняли Львів, одним з перших актів російського генерал-губернатора була заборона Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, закриття його величавої бібліотеки і закриття її книгарні у Львові на Ринку ч 10".

У своїх статтях „Як повстало Американське НТШ?" та „Новий дім НТШ", д-р Роман Осінчук подає деякі цікаві деталі з історії НТШ. Виявляється, що, прибувши з Европи до Ню Йорку в січні 1947 року, вже восени того ж року в порозумінні з кількома іншими новоприбулими було вирішено створити американську філію НТШ. „Тоді мої перші кроки, — пише він, — були до „Свободи", до її гол. редактора д-ра Л. Мишуги, з яким я раніше раз зустрівся в краю... І хоч це був для мене особисто час незвичайно важкий, без праці та без цента при душі , бо лише дружина якось припадково чорною' роботою сяк-так забезпечувала наше нужденне життя, я постановив нострифікувати свій лікарський диплом та почав днями й ночами приготовлятися до вимаганого тоді іспиту з англійської мови, а пізніше до іспиту з медицини"...

І не зважаючи на такі перші аж ніяк не легкі кроки життя на землі Вашінґтона, д-р Осінчук із своїми кількома приятелями та колеґами все ж таки знайшли час, аби вже 29-го жовтня 1947 року скликати збори, на яких відомий наш історик д-р М. Чубатий поінформував про відновлення НТШ на еміграції — спочатку в Німеччині, а пізніше в ЗСА. На тих зборах присутні одноголосно були обрали першу управу НТШ в ЗСА, до якої ввійшли: проф. М. Чубатий — голова, д-р Р. Осінчук — секретар та о. Л. Чапельський — скарбник.

Мирослав Семчишин у статті „НТШ і його роля в українській інтелектуальній історії" (ст. 21) зазначає, що НТШ „з'явилося на українській національній сцені саме тоді, коли наддніпрянська Україна опинилася в жорстоких кліщах Москви — горезвісного валуєвського указу (1863), а згодом ще гіршого емського (1876), метою яких було спершу спаралізувати, а потім знищити в самих основах українську мову, культуру і взагалі самобутню українську духовість у всіх її проявах".

На сторінках 116-123 збірника знаходимо велику статтю „Справжній винахідник проміння "X", в якій автор Юрій Гривняк (проживає в Чехо-Словаччині) знов порушує т. зв. проміння "X", або, як у багатьох країнах більш популярно його називають, проміння Рентґена. На думку Гривняка, винахідником проміння був не німецький фізик Конрад Рентґен, але наш світової слави вчений (родом з Грималова) професор і доктор фізики Іван Пулюй. Ще 1971 року Ю. Гривняк в Лондоні був видав 112 - сторінкову книжку українською мовою „Проф. д-р Іван Пулюй — винахідник проміння "X", в якій детально і на конкретних прикладах з ілюстраціями доводить, що замість „проміння Рентґена", світ повинен би говорити і писати „проміння Пулюя". Хоч після виходу цієї книжки ця тема була порушувана не тільки в українській, але і в іноземній (напр., австрійській) пресі, проте жадних реальних наслідків це не дало. На це, звичайно, були і є свої причини. Поперше, сам Пулюй чомусь не робив жадних старань аби винахід проміння був пов'язаний з його іменем як винахідника. Нічого не робили і не роблять в цій ділянці також його сини та дочки (а їх він мав 16). Подруге, навіть якщо б хтось дійсно робив якісь великі старання щодо „відвоювання" проміння "X" від Рентґена для Пулюя, то доки Україна буде поневоленою і не буде самостійною, доти з того відвоювання напевно нічого не вийде. Але що можна і конче нам вже тепер треба зробити — це видати книжку Ю. Гривняка бодай двома мовами — англійською та німецькою. Чому б за цю важливу справу не взятися медичній або фізико-математичній секції НТШ? Гроші є, а якщо забракне — громадянство напевно без надуми докине ще.

Повний і добре написаний життєпис найславнішого українського лікаря першої половини XX століття читачі знайдуть у статті д-ра Павла Пундія — „Проф. д-р Маріян Панчишин — його життєвий шлях та заслуги" (ст. 131-134).

Д-р Володимир Пасіка з Торонто в статті „Книжкова галерея" (ст. 150) подає про сумні факти катастрофального зниження зацікавлення української спільноти українською книжкою. „Відомий письменник Іван Коляска — пише д-р Пасіка — одного разу оповів про такий факт: український хлопець в Канаді писав листа до св. Миколая і просив, щоб той прислав йому якусь книжку тому, що „у нас дома є тільки дві книжки — телефонічна та чекова..."

Хроніку з'їздів УЛТПА подає на сторінках збірника пресовий референт д-р Пилип Демус.

Є ще багато інших цікавих та актуальних матеріялів у збірнику, як напр. „Совєтські психіятри під обстрілом", „В психолікарнях СССР"; „Це був політичний акт заплянованого народовбивства" (про голод в Україні 1932-33 рр.) д-ра Анатолія Лисого, „Український лікар і гуманність" д-ра Романа Сухого, матеріяли славнозвісного „шпарґаляра" з філядельфійської „Америки", письменника, журналіста, історика культури та театрознавця д-р Григора Лужницького, д-ра Христі та інж. А. Нечвидів та ін.

Іменний показник для збірника зробив д-р Маріян А. Панчишин — секретар Архіву та бібліотеки УЛТПА — син проф. д-ра Маріяна Панчишина.

До історії...

(Закінчення зі стор. 2)

жили здебільшого у згоді й навіть приязні з українцями, тому Губер пише, що, коли валка переїздила через Новосілку, то українське населення плакало й говорило: „Коли нема господарів, то не треба дідів". Губер із великим жалем переповідає епопею свого ісходу. Він каже, що коли колоністи покидали село, то сусіди плакали за ними й церковні дзвони дзвонили. Коли колоністи приїхали до Райху, тамошні німці були чужими для них. Батько автора жалівся, що там ніхто не здоровкається словами „Слава Ісусу Христу", як колись у Бекерсдорфі.

У репатріяційній комісії у Львові працювали проф. Ганс Кох, Мюллер і ряд інших осіб, яким сказано, що до виїзду можуть приймати й українців, яким грозила небезпека від большевиків за громадсько-політичну діяльність. Від грудня 1939 до лютого 1940 року з Галичини репатрійовано 55,000, а з Волиці 64,000 німців. До комісії зголошувалися й поляки, а навіть жиди.

Німці під совєтською владою мали т. зв. надволжанську республіку, але Сталін наказав її зліквідувати, а надволжанських німців виселити, як небезпечний елемент і'колябора-нтів' Гітлера: В 1964 році тих німців реґабілітовано, але не дозволено їм вернутися над Волгу, в район Саратова, де колись вони жили. Найбільша кількість виселених надволжанських німців перебуває в центральній Азії: в Киргизії, Таджикістані й Казакстані. Теперішній уряд Німеччини хоче досягнути відпруження на Сході, щоб улегшити долю земляків, які опинилися під комуністичною тиранією. А втім, Аденауер часто говорив, що німці мусять зрозуміти наслідки програної війни.

РЕЧНИК АМЕРИКИ на конференції, що якраз тепер відбувається в Женеві, Швайцарія, голова Агенції контролі зброї і роззброєння Кеннет Л. Едельман, сказав, перед представниками приблизно 90-ти держав (зі 130-ти держав, які в 1968 році підписали договір про превенцію розповсюдження по світі нуклеарної зброї), що ЗСА й далі будуть переводити підземні нуклеарні досліди, включаючи й вибухи під землею, не залежно від заперечень проти цього багатьох країн, представники яких з'їхалися на цю конференцію.

ПРЕЗИДЕНТ РЕҐЕН дораджує Конгесові, з ощадностевих мотивів, не ухвалювати підвишки в платнях для двох мільйонів федеральних цивільних працівників наступного року. А беручи до уваги конгресову ухвалу заморозити в загальному всі видатки Федерального Уряду на наступний рік, можна вже тепер казати, що платні працівників не збільшать у згаданому часі, і не буде перший раз від часу закінчення Другої світової війни, що таке станеться.

Об'єднання Мистців Української Сцени ОМУС у Філядельфії, Па.

повідомляє, що у Філядельфії померла 19-го липня 1985 року

бл. п.

ГАЛИНА БУТОВСЬКА

з дому Гольбурґ-Петлюшенко-Кропивницька,

сестра корифеїв сцени Маріяненків, народжена 25-го липня 1891 р. в Маріянівці (Україна)

Покійна була артисткою опери і драми, в театрах: Садовського, Саксаганського в Станиславові ім. Івана Франка, в операх: Дніпропетровській, Вінницькій.

Сл. п. Галину Бутовську похоронено 22-го липня 1985 р. на цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Управа ОМУС

Ділимося болючою вісткою з Приятелями та Українською Громадою, що в суботу, 24-го серпня 1985 року з волі Всевишнього відійшов у Вічність на 85-му році життя та 55-му році священослужіння наш Найдорожчий БАТЬКО, ДІДУСЬ, ПРАДІД, БРАТ і ШВАҐЕР

бл. п.

о. ЄВГЕН БОБОВНИК

колишній дириґент хору богословів Богословської Академії у Львові та інших церковних та світських хорів, душпастир багатьох парохій в Україні и Канаді.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

У глибокому смутку:
доньки — ВІРА з родиною
донька — НАДІЯ з родиною в Україні
сестра — ОЛЬГА в Україні
сестра — МАРІЯ з родиною
брат ЗЕНОН з дружиною
шваґер — д-р ЯРОСЛАВ з родиною
та ближча і дальша Родина

Ділимося сумною вісткою, що дня 29-го серпня ц. р. несподівано, упокоївся в Бозі Найдорожчий МУЖ і БАТЬКО

бл. п.

РОМАН ПАВЛІЧКО

ПАНАХИДА і ПАРАСТАС відбулися у понеділок, 2-го вересня 1985 р., о 7-ій год. вечора в похоронному заведенні Павла Гаріса в Рочестері, Н. Й.

СЛУЖБА БОЖА відправилася у вівторок, 3-го вересня 1985 р., о год. 9:30 ранку в церкві св. Йосафата в Рочестері.

ПОХОРОН відбудеться в середу, 4-го вересня 1985 р., о 2-ій год. по пол. на українському католицькому цвинтарі св. Духа в Гамптонбурґу, Н. Й.

В глибокому смутку:
дружина — ІРЕНА
син — ЮРІЙ з дружиною АННОЮ з дому ЛЕНЦИК
кузен — ІВАН і ГАЛИНА ПАВЛІЧКИ з дітьми
кузен — ДМИТРО і МАРТА ПРИСТАЙ з дітьми
свати — д-р ВАСИЛЬ і ЛІДІЯ ЛЕНЦИКИ з дітьми
друзі — БОГДАН і ЛІДІЯ ХОМ'ЯКИ з дітьми
та Родина в Україні

Тисячоліття...

(Закінчення зі стор. 1)

ва (і „світського апостольства"); йшлося головно про підготовлення матеріялів для найближчого Синоду Єпископів. Відповідні пропозиції були опрацьовані окремими комісіями. При тому висловлено бажання, щоб миряни поодиноких країн чи національних груп мали змогу висловити свої суґестії національним Синодам чи Владичим Конференціям. Врешті, багато уваги присвячено звітам поодиноких національних Асоціяцій, тим більше, що Ген. Секретар цілої Федерації, д-р Еміль Інглессіс, в наслідок важкої недуги не зміг зробити відповідної синтези. Разом звітувало 11 національних об'єднань. Хід нарад дуже облегшив Президент Федерації, д-р Йоганнес Фарнляйтнер (австрієць), завдяки феноменальній дольмечерській здібності, при опануванні шестьох мов.

Активність Українського Християнського Руху була представлена на тлі актуальної підготовки української діяспори до Тисячоліття Хрищення Руси-України. Це завдання випало природно при перебранні Руху як загального об'єднання українських мирян згуртованих у місцевих клітинах і їх Крайових Об'єднаннях, які спочатку (в першому десятилітті, 1953-1963) діяли у 4-ох країнах Західньої Европи, до диспозиційного центру інтелектуалістів.

Окрему увагу звернено на активну участь православних, як теж на молоде покоління (студентів). Згуртовання еліти, в значній мірі науковців-дослідників, членів наукових товариств та високих навчальних установ, зродило думку, щоб поруч із студійними днями підготувати наукову конференцію, і до тої ідеї приєднано 4 центральні Наукові Установи: Наукове Товариство ім. Шевченка, Український Вільний Університет, Українську Вільну Академію Наук та Українське Богословське Наукове Товариство. Справді, конференція відбулася якраз після Студійних Днів. Її центральна тема була: „Релігія в житті Українського Народу". Праці Студійних Днів і Наукової Конференції вийшли заходами Президії УХ Руху і чотирьох співдіючих наукових установ у трьох томах з 1200 стор. друку.

Це й був перехід на нові позиції: не безпосередньої дії, але унапрямлювання згл. ініціювання акцій українських інтелектуалістів, зі спеціяльним узглядненням екуменічної дії як об'єднуючого чинника в житті української діяспори у час її поступового розпорошення.

Саме на цю дію звернули увагу компетентні духові чинники, коли виступили з ініціятивою підготовки Великого Ювілею Християнської України (988-1988). Конкретно, Секретаріят 1000-ліття при Синоді Української Католицької Помісної Церкви звернувся 1980 року до проводів двох наукових товариств, що брали участь у підготові Конференції 1963 року у Рокка ді Папа, щоб вони взяли на себе обов'язок організувати загальний Конгрес української науки 1988 року. Йшлося про НТШ в Европі та про УВУ. Представники обох установ, що є міжконфесійні, поставили дві передумови, що будуть мати повне довір'я української православної Ієрархії і отримають благословіння на започаткування зондажів; 2) що отримають згоду на співдію від активних конфесійних наукових установ, і то обох віровизнань: православного та католицького. Щойно після позитивних відповідей приступлено до об'єднання.

Основна Конференція відбулася на „невтральному" ґрунті, в УВУ — у травні 1984 року. Наступна конференція була в червні 1985 р. в православному культурно-науковому центрі в осідку за благословінням Блаженнішого Глави УАПЦ та Української Православної Церкви в ЗСА, Митрополита Мстислава. Організатором Конференції була Свято-Софіївська Українська Православна Семінарія у Бавнд Бруку, а господарем-опікуном Рада тієї ж Семінарії під проводом Блаженнішого Митрополита Мстислава. Третя Конференція підготовляється на жовтень 1985 р. у Римі, і вона відбудеться за організацією УВУ та УБНТ у Римі, негайно після закінчення Синоду Українських Католицьких Владик, щоб зацікавити Синод ходом підготовчих праць. У висліді: на обох Конференціях об'єднано 21 українських наукових установ із З'єднаних Стейтів, Канади, Аргентини, Бразилії, Австралії та Европи (конкретно: Франції, Італії й Німеччини). Крім 14 міжконфесійних є 7 конфесійних (3 православні та 4 католицькі). В Президії Ділового Комітету зарезервовано одне місце для євангельсько-протестантських середовищ, які вправді не мають наукових установ, але мають бути запрошені на індивідуальній базі.

Деталі про підготовку нашого „Мілленніюм" з'ясовано на річному зібранні „Унум Омнес" точніше з двох причин: 1) щоб зацікавити нашим Тисячоліттям безпосередньо Провід впливової Міжнародної Федерації і таким способом підготувати можливість поважнішого виступу у Тисячоліття на одному з наступних з'їздів чи зустрічей. При тому важливо, щоб про нашу працю знали також інші активні національні асоціяції і щоб через них у слушний час можна було поширити відповідні матеріяли про наше „Мілленніюм". 2) На тлі ролі УХР у підготовці Тисячоліття можна докладно прослідити перехід від загального руху для опанування якнайбільшої кількости мирян до центру інтелектуалістів з більш унапрямленим завданням. Зустрічі інтелектуалістів з різних країн поселення зміцнюють зв'язки. Праці таких зустрічей, видані у збірниках, утривалюють ті зв'язки. Знову ж репортажі у пресі, яка в українській діяспорі є розмірно сильна, поширюють впливи даного центру, — в даному випадку поглиблюють віру чи релігійну настанову.

Інформація про цей рід дії зустрілася з поважним зацікавленням. Зокрема виразно екуменічне спрямування і співдія над поглибленням його знайшла своє повне схвалення, — доказ, що при спільній дії віровизнань легше можна дістатися до міжнародної опінії. Врешті, в інформації підкреслено ще, як екуменічна дія зміцнює національну солідарність у тяжку історичну хвилину, коли знову посилено переслідування на рідних землях.

Втрачені кредити за українську мову

Після десятилітнього змагання з торонтонською Шкільною Радою, група затурбованих радників і директорів шкіл, які репрезентували українську громаду, програли свої змагання в тому місті за те, щоб відновити дуже важливий додаток до навчання культури і спадщини.

Українська Приватна Допоміжна Програма Навчання — велика ідея, яку старався перевести в життя радник першого „ворду" міста Олександер Чумак, не увінчалася успіхом через брак зрозуміння і підтримки з боку українських батьків, інструкторів, учителів, шкільних працівників та студентів.

Тепер кредити з середньої школи кожний учень може здобути, навчаючись у цілоденній реґулярній школі, в літній школі, в вечірній програмі середніх шкіл або через кореспонденційний відділ провінційного міністерства освіти.

Щоб допомогти поодиноким студентам отримати кредити, радник Чумак запропонував, щоб торонтонська Шкільна рада розпочала окрему програму в 1984-85 році, при допомозі якої можна одержати кредит шляхом приватного навчання. Студентом приватного навчання є той, який не мусить брати участи в реґулярних клясах, в курсі чи програмі, але який є затвердженим кандидатом, що працює над своїм дипломом або сертифікатом, і для якого директор школи зааранжував процес оцінки.

В результаті дискусії на форумі головного директора освіти виринула пропозиція, щоб Шкільна рада впровадила допоміжну програму незалежного навчання спадщинних мов (в тому і української) в Гамберсайд коліджет інституті, почавши в 1984-85 шкільному році.

Кандидат на студента незалежної програми повинен був залишити у директора коліджету свою аплікацію. Ті, що бажали закінчити свій курс 30-го червня 1985 року, повинні були передати виповнену аплікацію до 1-го листопада 1984 року. Студенти цілоденної школи мусіли були отримати потвердження від директора, що вони також хочуть брати участь у додатковому курсі української мови. Прийняті аплікянти мали отримати в школі курс і плян праці. (Школа не зобов'язана постачати книжки, тексти, матеріяли).

Студентів допоміжних додаткових курсів клясифікують після двох письмових іспитів. Кожний студент, що закінчив додатковий незалежний курс з мови (очевидно, з відповідними оцінками), був би зареєстрований на листі „Онтаріо Стюдент Рекорд" за законом ч. 271, в „Піпл Рекорд".

Щоб цю програму відновити і успішно проводити, ініціятори мусіли застановитися над деякими проблемами. 1. Хоч незалежні приватні курси ухвалені Шкільною радою, їхня система евалюації протиставиться системі, яку ухвалила Шкільна рада відносно цілоденної школи. Багато літ учителів скеровувано, щоб оцінювали кожного студента індивідуально, на основі його праці на протязі цілого року та в різних ділянках, а не виключно на основі двох іспитів, як це заведено в додаткових курсах спадщинних мов. Вчителі, члени онтарійської Федерації вчителів середніх шкіл висловили велике побоювання, навіть спротив, щоб упровадити продовження цієї Української Приватної Допоміжної Програми Навчання. Президент одного льокального відділу вищезгаданої федерації звернув увагу на те, що кредити за приватне навчання були ухвалені з думкою про студентів, що живуть у віддалених, ізольованих середовищах, які вчаться приватно і які мусять писати іспити в місцях свого замешкання. Також кредити за приватне навчання мають значення у випадку, коли студент не може ходити до реґулярної школи із-за хвороби, або каліцтва.

Кредити за приватне навчання ніколи не даються для того, — пояснив цей репрезентант, — щоб замінити кредити реґулярної школи. Він навіть заявив, що ці кредити не мають наукового значення самі по собі, є непотрібними додатками і, можливо, можуть бути незвичайно шкідливими для існуючої наукової системи.

Далі, пише цей представник, давати кредити за програми, що їх Шкільна рада не контролює безпосередньо, не перевіряє філософії та методології курсу — „немудро і безвідповідально".

Репрезентанти учительських груп не погоджувалися, щоб давати кредити за ніби самі письмові іспити. Виринули застереження щодо вартости такої науки. На їх думку, цього роду додаткове навчання видається неповноцінним, нещирим і неповажним. Ця неґативна полеміка вимагала моментальної реакції нашої громади, але її, на жаль, не було.

Репрезентанти груп учителів твердили, що кредити за приватні додаткові курси не є потрібні, бо там, де бракує кредитів Шкільної ради, їх може постачити програма вечірних шкіл. А якщо йдеться про навчання української мови, то існують цілоденні українські школи, яким, напевно, зашкодить, коли приватні курси почнуть давати кредити.

Все ж таки, спеціяльний комітет різних членів Шкільної ради, — прихильників приватного навчання і кредитів, — виготовив список цілої низки рекомендацій та завваг відносно введення та адміністрації програми додаткових акредитованих курсів у програму реґулярних шкіл (вперше в березні 1984 році, а тоді знову в червні 1985 року).

Хоч програма приватних українських курсів протягом останнього року була однаковою з тою, яку ввела Шкільна ради в цілоденній системі, все ж таки студенти лише зареєструвалися до 11-ої і 13-ої кляс.

Всього 11 студентів зареєструвалося до Української Допоміжної Програми Навчання, з яких пізніше двоє відпало. З дев'яти студентів два успішно закінчили курс 11-ої кляси, а сім закінчило курс 13-ої кляси. Студенти, які писали кінцевий іспит, прийшли з таких освітніх округ: два зі Шкільної ради Етобіко, два зі Шкільної ради Норд Йорку, три з ради незалежної школи метрополії Торонто, два з такої ж ради Міссісаґи. Шкільна рада Торотно, ініціятор цієї довговиборюваної програми, не мала ані одного студента, щоб її зарепрезентував.

Члени Шкільної ради Торонто прийшли до переконання, що цього роду програма не принесла ані не робить старань, щоб Шкільна рада отримала якийнебуть фінансовий прихід. Крім періоду іспитів і невеликих оплат за навчання, до каси Шкільної ради вплинуло замало фондів, щоб за них можна було відповідно оплатити адміністрацію та вчителів.

Хоч ця програма кредитів за успішне написання іспитів з української мови видається потрібною і корисною, проте, факт, що тільки 9 учнів з цілого міста взяли участь у ній, вплинув неґативно на екзекутиву Шкільної ради і вона доручила, щоб цієї програми не продовжувати, а тільки устабілізувати індивідуальні можливості в порозумінні з директором навчання.

Поки створено Українську Приватну Допоміжну Програму Навчання, українські батьки, вчителі, інструктори, а особливо студенти, багато разів зверталися до своїх льокальних шкільних радних за допомогою, щоб вони виклопотали від Шкільної ради признання українських студій у приватних школах, як теж щоб ці студії можна було завершити офіційним кредитом. Автор цих рядків добре пригадує собі затурбованість матурантів, які, крім 12 іспитів (6 письмових і 6 усних) в кінці останнього 11-го року навчання в українських приватних школах, мусіли одночасно і з однаковою відданістю ходити до реґулярної денної школи, брати участь у спортах, брати лекції музики, танців, писати і здавати пов'язані з цими відповідальностями іспити; як же ж їх боліло, що за свою працю вони, крім матурального свідоцтва (свідоцтво без якоїнебудь леґальної вартости), не мали офіційного середньошкільного признання.

Виринає питання: чому тепер, коли вдалося вибороти кредити за навчання української мови на приватних курсах, ніхто цією справою не цікавиться, не довідується про дальші можливості, навіть не запитає, як тепер справа виглядає. Лінія комунікації між студентами, інструкторами, адміністраторами і Шкільною радою замовкла, перервалася, можливо, тому, що взагалі майже не існувала. Декому з української громади здається, що Шкільна рада переступає межі в яких працюють українські вчителі. Деякі інструктори відчувають страх, що не мають відповідної освіти, щоб учити в школі, чи не володіють досить англійською мовою, щоб свобідно розмовляти з представниками Шкільної ради і дітьми, які мало знають українську мову, а хочуть її вивчити.

Часто інструктори, адміністратори, навіть не шукають можливостей, щоб довідатися про сучасні течії едукації і не стараються застосовувати нові методи. Вони тільки виконують свої функції у своєму замкненому світі, не сприймаючи дійсности і відгороджуючи себе від представників дійсного стану справ. Більшість студентів приватних українських курсів за одинадцять років навчання не дістали відповідного позему знання, не засвоїли собі досить інформацій і бояться додаткових обіційно оцінених іспитів у іншій школі. Книжки і матеріяли, які вживають у приватних школах є старосвітські, не відповідні до сучасної системи науки. Часто трапляється, що вчителі зовсім не орієнтуються, що діти навчилися попереднього року в нижчій клясі.

Ґрадуанти мусять в короткому часі впихати в голову неймовірно велику панораму науки, „додаткові лекції" (на скору руку), мусять абсорбувати новий матеріял перед самою матурою, з яким не знайомилися в попередніх клясах. Це все робить для матурантів життя нестерпним. Немає нічого дивного, що вони щасливі, коли позбудуться матури і проспект ще якихось іспитів (до яких вони навіть відповідно не підготовані), видається неймовірним трудом. Тому додаткові іспити, хоч з обіцянкою кредиту, студентів не манять.

Нічим не надхнені, недооцінені, перемелені через жорна втомлених, часто невирозумілих учителів, молоді люди не мають відповідних академічних стандартів, не опановують досить мови та інших предметів, щоб продовжувати своє навчання в ділянці українських студій.

Ці факти є відомим явищем, вони існують, вони не кращають, тільки переходять у щораз гірші стадії. Українська громада із-за своєї байдужости, браку ініціятиви, браку комунікації з репрезентантами шкільних рад, відсутности бажання глянути правді в очі, а головно браку відваги змінити щонебудь у застарілих поняттях і застарілих методах, сама стримує себе від росту. Як слушно завважив і часто повторює шкільний радник Олександер Чумак: „Майбутність нам не простить, якщо ми дозволимо, щоб минуло ще десять або більше років, поки ми, нарешті, зрозуміємо, що нам треба відновити і оживити зв'язки та співпрацю з канадськими установами для того, щоб плекати і зберігати нашу кльтуру, мову, життя. Дорослий розумний елемент у нашій громаді мусить збагнути тепер, що зміни мають прийти від нього, також почавши тепер. Молоді українські канадці чекають провідництва!".

Уляна Плавущак

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ВАСИЛЬ КОТИК, член УНС Відд. 183-го ім. Івана Мазепи в Дітройті, Миш., помер 14-го квітня 1985 року на 91-му році життя. Нар. 13-го січня 1894 року в Селиськах, повіт Перемишль, Україна. Членом УНС став 1958 року. Залишив у смутку дружину Наталію, доньку Ярославу Ковч з чоловіком Романом, доньку Олександру Фльорчук; двоє внуків з родинами і одного правнука. Похорон відбувся на цвинтарі св. Гробу в Савтфілді, Миш.
Вічна Йому Пам'ять!

П. Залуга, секр

КАТЕРИНА БЛАШКЕВИЧ, член УНС Відд. 484-го ім. Т. Шевченка в Ютиці, Н.Й., померла 22-го лютого 1985 року на 65-му році життя. Нар. 1919 року в Домброві, Польща. Членом УНС стала 1951 року. Залишила у смутку племінника Чеслава Святика. Похорон відбувся 25-го лютого 1985 року на цвинтарі св. Тройці у Війставн, Н.Й.
Вічна Їй Пам'ять!

Управа Відділу

ТЕОДАТ ШКОЛЬНИК, член УНС Відд. 399-го Т-ва „Леви" в Чикаго, Ілл., помер 27-го лютого 1985 року на 73-му році життя. Нар. 1912 року в Лясках Долішніх, Бібрка, Зах. Україна. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку дочку Марту Тарко та сина Андрія. Похорон відбувся 2-го березня 1985 року на цвинтарі св. Миколая в Парк Ридж, Ілл.
Вічна Йому Пам'ять!

Р. Припхан, секр.

СТЕФАН ОКОРІЛИЙ, член УНС Відд. 477-го Б-ва св. Йосафата в Гадзоні, Н.Й., помер 6-го березня 1985 року. Нар. 4-го грудня 1919 року в селі Ромашівці повіт Чортків на Україні. Членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку дружину Марію, дочку Оксану Паоні, сина Михайла, двоє внуків і брата в Польщі. Похорон відбувся 9-го березня 1985 року на цвинтарі Сідар Парк в Гадзоні, Н.Й.
Вічна Йому Пма'ять!

Богдан Пішак, секр.

МИХАЙЛО ЛЕВЕНЕЦЬ, член УНС Відд. 133-го ім. Б. Хмельницького в Ірвінгтоні, Н.Дж., помер 8-го березня 1985 року на 72-му році життя. Нар. 1912 року в селі Навошени, Західня Україна. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку дві дочки — Мирославу і Марійку, та сина Антона. Похорон відбувся на цвинтарі Ґейт оф Гевен в Іст Гановері, Н.Дж.
Вічна Йому Пам'ять!

Ярослав Леськів, секр.

ВОЛОДИМИР Р. ЛАЗУКА, член УНС Відд. 22-го Т-ва „Доброї Волі" в Чикаго, Ілл., помер 10-го березня 1985 року на 34-му році життя. Нар. 1951 року в Чикаго, Ілл. Членом УНС став 1962 року. Залишив у смутку сестру Керол Стром. Похорон відбувся 16-го березня 1985 року на цвинатарі св. Гробу.
Вічна Йому Пам'ять!

Г. Олек, секр.

АННА БЕДНАРЧУК, член УНС Відд. 334-го ім. І. Франка в Пармі, Огайо, померла 14-го березня 1985 року на 94-му році життя. Нар. 1891 року в Україні. Членом УНС стала 1927 року. Залишила у смутку дві доньки, семеро внуків і 11 правнуків. Похорон відбувся 16-го березня 1985 року на цвинтарі Помона в Помона, Каліф.
Вічна Їй Пам'ять!

С. Бохонок, секр.

ІВАН ЧАКУНА, член УНС Відд. 66-го в Рочестері, Н.Й., помер 23-го грудня 1984 року на 90-му році життя. Нар. 1895 року в Джерзі Сиrі, Н.Дж. Залишив у смутку дочку Марію Мульбу, двоє внуків і двоє правнуків. Похорон відбувся 27-го грудня 1984 року на цвинтарі Кальварія у Квінсі, Н.Й.
Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

АЛЬФРЕД КОЦЬ, член УНС Відд. 164-го в Бервику, Па., помер 4-го січня 1985 року на 72-му році життя. Членом УНС став 1940 року. Залишив у смутку дружину Марію. Похорон відбувся на цвинтарі св. Марії в Браєр Крік, Па.
Вічна Йому Пам'ять!

Т. Бутрей, секр.

ОЛЬГА ХОМИН, член УНС Відд. 216-го у Філядельфії, Па. померла 15-го березня 1985 року на 65-му році життя. Нар. 1920 року у Львові, Україна. Залишила у смутку дочок: Галину Рикі, Ярославу Морі і сина Теофіля та четверо внуків. Похорон відбувся 18-го березня 1985 року на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі, Па.
Вічна Їй пам'ять!

Секретар.

СТЕПАН КОЗЛА, член УНС Відд. 31-го ім. свв. Кирила і Методія в Ст. Клер, Па., помер 21-го березня 1985 року на 66-му році життя. Нар. 21-го жовтня 1918 року в Ст. Клер, Па. Членом УНС став 1936 року. Залишив у смутку доньку Шерон Айхерт, синів Чарлза і В.Р.Б. Аллена. Похорон відбувся на цвинтарі Воскресіння на Статен Айленді, Н.Й.
Вічна Йому Пам'ять!

М. Сторк, секр.

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК, під проводом інж. Романа Ракочого, ст., подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплановані такі турніри:

14-15-го вересня Запрошений УНС
28-29-го вересня Подвійні гри Пласт
12-13-го жовтня КЛК.